

ЗАТВЕРДЖЕНО
Загальними зборами ГРОМАДСЬКОЇ
ОРГАНІЗАЦІЇ
«АСОЦІАЦІЯ ПСИХОТЕРАПЕВТІВ І
ПСИХОАНАЛІТИКІВ УКРАЇНИ
Протокол № _____
від «29» червня 2017 р.
ЕТИЧНИЙ КОДЕКС
ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ
«АСОЦІАЦІЯ ПСИХОТЕРАПЕВТІВ І
ПСИХОАНАЛІТИКІВ УКРАЇНИ»
Ідентифікаційний код: 35017018
Київ-2017

Етичний кодекс АППУ

Вступ

Етичний Кодекс Асоціації психотерапевтів і психоаналітиків України (далі ЕК АППУ) є керівним документом в питаннях професійної етики для членів Асоціації (супервізорів, тренерів, кандидатів у психотерапевти, викладачів, наукових дослідників і студентів навчальних проектів (далі студентів)). Знання принципів етики, наслідування їх у повсякденній практиці та визнання ЕК для членів АППУ є обов'язковим.

Члени Асоціації поважають гідність і цінність особистості та сприяють охороні і захисту фундаментальних прав людини. Вони спонукають ріст знань про людську поведінку, взаємодію, підвищують розуміння людьми себе та інших. Члени Асоціації повинні використовувати свої знання та навички задля благополуччя людей.

Члени Асоціації приймають на себе відповідальність, яка включає в себе компетентність, об'єктивність в застосуванні знань та навичок,

розуміння меж у застосуванні своєї компетенції, турботу про інтереси клієнтів/пацієнтів, членів їх сімей та опікунів (якщо мова йде про терапію дітей), колег, студентів, учасників дослідження та інших членів суспільства.

Етичний кодекс АППУ призначений для:

- встановлення стандартів етики у психотерапевтичній практиці;
- захисту пацієнта/клієнта від неетичного застосування психотерапії психотерапевтами або ведучими навчальних груп;
- захисту психотерапевта від посягання на його професійну честь і права;
- вирішення суперечливих питань.

Загальні принципи професійної етики

Принципи професійної етики повинні бути використані в наступних областях:

1. Відповідальність;
2. Професійна компетентність;
3. Повага до особистості, відсутність дискримінації, моральні та законодавчі норми;
4. Конфіденційність;
5. Благополуччя клієнта та поінформована згода;
6. Професійні стосунки між колегами (в тому числі в рамках навчальних проектів і програм);
7. Наукова та дослідницька діяльність;
8. Питання освіти;
9. Соціальна відповідальність та публічні заяви.

Принцип 1. Відповідальність.

1.1. Члени Асоціації визнають, що несуть велику відповідальність, тому що їх рекомендації і професійні дії можуть впливати на життя

інших людей. Вони повинні уважно ставитись до особистих, соціальних, організаційних, фінансових, середовищних або політичних ситуацій і дій, які можуть привести до зловживання їх впливом.

1.2. В якості членів АППУ, психотерапевти особисто відповідальні за підтримання самих високих стандартів своєї професії.

Принцип 2. Професійна компетентність

2.1. Дотримання високих стандартів компетентності є зобов'язанням, яке розділяють всі члени Асоціації в інтересах професії і суспільства в цілому. Члени Асоціації визнають межі своєї компетентності і її обмеження. Вони повинні надавати лише ті послуги і використовувати ті техніки, для застосування яких вони отримали достатню кваліфікацію завдяки навчанню і досвіду. В тих сферах фахової діяльності, де поки що не існують визнані професійні стандарти, повинні вживатись всі можливі застереження (наприклад, колегіальне обговорення або винесення питання на розгляд етичної комісії), необхідні для того, щоб захистити благополуччя клієнтів.

2.2. Члени Асоціації повинні постійно бути в курсі сучасної наукової та професійної інформації, яка пов'язана з послугами, які вони надають. Безперервна освіта та підвищення власного рівня компетенції є і поточною практикою і обов'язком психотерапевта.

2.3. Члени Асоціації визнають існування відмінностей між людьми, які пов'язані з віком, статтю, соціально-економічним становищем, етносом, особливими потребами, так і тими, хто опинився в скрутному становищі. Членам Асоціації слід прагнути здобувати нові знання та навички, необхідні в роботі з різними категоріями пацієнтів. Постійна самоперевірка і рефлексія психотерапевта, а також звернення за супервізією і консультаціями до колег та фахівців суміжних напрямків

при виникненні труднощів є важливою частиною професійного розвитку.

2.4. В якості викладачів чи тренерів, члени Асоціації визнають своїм першочерговим обов'язком допомагати іншим отримувати професійні знання та навички. Вони повинні підтримувати високі стандарти навчання, надаючи інформацію тим, хто навчається, об'єктивно, повно і чітко.

2.4 Члени Асоціації повинні надавати достовірну інформацію про свою компетентність, освіту і досвід. В якості свідoctва освіти і професійної підготовки вони повинні надавати тільки ступені і кваліфікації, які набули в освітніх програмах, проектах чи організаціях визнаних АППУ. Члени Асоціації повинні поважати інші джерела освіти, навчання і досвіду, які вони отримали відповідно до фаху згідно стандартам.

Принцип 3. Повага до особистості, відсутність дискримінації, моральні та законодавчі норми

3.1. Законодавчі та морально етичні стандарти поведінки є для членів Асоціації особистою справою в тій же мірі, як і для інших громадян за виключенням випадків, коли вони можуть нанести шкоду виконанню їхніх професійних обов'язків чи зменшити довіру суспільства до психотерапії і психотерапевтів. Члени Асоціації також повинні усвідомлювати вплив їх публічних заяв або поведінки на можливість колег виконувати свої професійні обов'язки. (Наприклад, критичні зауваження і дії повинні бути по суті справи, а не особистісні та мусять бути висловлені в коректній формі.)

3.2. Член Асоціації не повинен допускати дискримінацію пацієнтів за статтю, віком, станом здоров'я, національною та релігійною

приналежністю, сексуальною орієнтацією та соціально-економічним статусом. В якості підлеглих та впливових осіб різного рівня (практикуючі терапевти, викладачі, тренери і дослідники), члени Асоціації не повинні займатись діяльністю, яка є негуманною чи може призвести до незаконних і несправедливих дій і спотворювати її. Зокрема, мається на увазі діяльність, яка в практиці, просуванні чи навчанні, зачіпає права людей по расовій приналежності, віку, статі, сексуальним перевагам, релігії і походженню, тощо.

3.3. Члени Асоціації усвідомлюють той факт, що їх особисті цінності можуть впливати на їх професійне спілкування, використання технік, вибір і подачу поглядів чи знань і на природу або реалізацію досліджень. Коли вони мають справу з темами, які можуть нанести образу, вони зобов'язані визнавати і поважати ставлення, уявлення і індивідуальну чутливість своїх клієнтів, студентів, практикантів чи учасників дослідження, що відрізняються від уявлень чи думок психотерапевта.

Принцип 4. Конфіденційність

4.1. Члени Асоціації зобов'язані дотримуватись принципу конфіденційності щодо всієї інформації, отриманої під час психотерапевтичної практики і супервізій, а також зобов'язані забезпечити дотримання конфіденційності допоміжним персоналом.

4.2. Інформація, отримана в клінічних, консультаційних чи в навчальних відносинах, яка стосується клієнтів/пацієнтів, дітей, студентів, підлеглих та інших може обговорюватися тільки в професійних цілях і тільки з людьми, які мають відношення до цієї ситуації. Письмові або усні доповіді можуть містити тільки дані, які необхідні для продуктивної терапевтичної і навчальної взаємодії, і всі

можливі зусилля повинні прикладатись до того, щоб уникнути недоречного втручання в особисте життя.

4.3. Члени Асоціації, які надають особисту інформацію, отриману в процесі професійної діяльності в письмових роботах, лекція, супервізіях чи на відкритих зборах, повинні отримати відповідну попередню згоду, або в достатній мірі змінити всю інформацію, яка може служити ідентифікації.

4.4. Члени Асоціації можуть відкривати конфіденційну інформацію іншим тільки за згодою клієнта/пацієнта/студента (чи його законного представника), за винятком тих обставин, в яких неповідомлення такої інформації може загрожувати безпеці цієї людини, або інших осіб. Члени Асоціації повинні повідомити своїх клієнтів про юридичні межі конфіденційності. Згода на можливість розкриття/використання конфіденційної інформації надається зацікавленою особою (чи її законним представником) в письмовому вигляді.

4.5. Якщо клієнтом/пацієнтом є дитина, член Асоціації також повинен прагнути зберігати конфіденційність по відношенню до клієнта/пацієнта в той час, коли він інформує батьків (опікунів) про процес психотерапії. Міра збереження конфіденційності залежить від віку дитини та клінічної ситуації.

Принцип 5. Благополуччя клієнта та заборона на експлуатацію

5. 1. Психотерапія здійснюється на добровільній основі за допомогою взаємної згоди («психотерапевтичний контракт») між психотерапевтом і клієнтом/пацієнтом, а також батьками або опікунами - у випадку, якщо клієнтом/пацієнтом є дитина. Умови проходження психотерапії повинні бути зрозумілі клієнтові/пацієнтові до початку

психотерапії; будь-яка їх зміна повинна обговорюватися з клієнтом/пацієнтом.

5.2. Основний принцип: члени Асоціації повинні поважати недоторканність і захищати благополуччя людей і груп, з якими вони працюють. Члени Асоціації повинні надавати клієнтам/пацієнтам повну інформацію про цілі і природу будь-яких діагностичних, лікувальних, освітніх чи тренінгових процедур і відкрито підтверджувати, що клієнти/пацієнти/студенти/практиканти чи учасники дослідження мають свободу вибору і можуть відмовитись від них. Примушення людей приймати участь чи продовжувати користуватися послугами суперечить етиці.

5.3. Члени Асоціації повинні постійно усвідомлювати особисті потреби і те, що їхня позиція потенційно надає їм вплив на клієнтів/пацієнтів, студентів, практикантів, підлеглих і помічників. Вони повинні уникати експлуатації довіри і залежності цих людей. Члени Асоціації повинні докладати всіх можливих зусиль для того, щоб уникати стосунків, які можуть збільшити ризик експлуатації та послабити професійну репутацію Асоціації.

5.4. Сексуальні зв'язки з клієнтами/ пацієнтами, а у випадку роботи з дітьми і їх родичами, а також зі студентами, практикантами і учасниками досліджень неетичні та категорично заборонені. Баланс влади та впливу у стосунках між психотерапевтом і пацієнтом /клієнтом не є рівним, тому члени Асоціації повинні усвідомлювати свою роль і відповідальність у взаємодії і нести повну відповідальність за подібні порушення.

5.5. Член Асоціації не повинен брати участь у будь-яких фінансових стосунках з клієнтом/пацієнтом, а також з батьками (опікунами)

неповнолітнього клієнта/пацієнта, за винятком оплати консультативних або психотерапевтичних послуг. Також неетично використовувати інформацію, надану клієнтом/пацієнтом або його батьками (опікунами), з метою отримання фінансової або іншої особистої вигоди.

Принцип 6. Професійні стосунки між колегами в рамках навчальних проектів і програм

6.1. Члени Асоціації зобов'язані проявляти належну повагу у стосунках з колегами і приділяти увагу підтримці етичних стандартів у професійному співтоваристві.

6.2. Члени Асоціації повинні розуміти області компетентності споріднених професій. Вони повинні в повній мірі використовувати професійні, технічні і адміністративні ресурси, щоб найкращим способом служити інтересам клієнтів/пацієнтів. Відсутність формальних відносин з іншими професіоналами не звільняє членів Асоціації від обов'язку забезпечити клієнту/пацієнту найкращі із можливих професійних послуг, і не звільняє їх від зобов'язань бути далекоглядними, старанними і тактовними.

6.3. В якості авторів публікації повинні бути вказані лише ті, хто приймав участь в роботі над публікацією відповідно професійному внеску. Основний внесок професійного характеру, внесений деякими людьми в загальний проект, визнається спільним авторством з тією людиною, яка внесла основний вклад і вказується в переліку авторів першою. Повинні бути вказані імена всіх, хто зробив внесок у роботу. Наукові публікації обов'язково мають містити посилання на використану літературу (опубліковані та неопубліковані матеріали, які прямо вплинули на дослідження чи публікацію).

Принцип 7. Наукова та дослідницька діяльність

7.1. Члени Асоціації повинні бути в курсі останніх досягнень науки в галузі психотерапії, яку вони представляють, і підтримувати проведення наукових досліджень у своїй галузі.

7.2. Перед початком проведення наукового дослідження, етичний комітет має бути поставлений до відома, а в разі необхідності проведення дослідження має бути затверджено етичним комітетом. У всякому випадку, найважливішим правилом для планування і проведення досліджень є "не нашкодь".

7.3. Член Асоціації несе персональну відповідальність за свій внесок у розвиток знань в області психотерапії, будь-яку участь в якості дослідника, учасника або користувача наукових досліджень.

Принцип 8. Питання освіти

8.1. Навчання повинно відповідати національним та/або міжнародним стандартам відносно теоретичних стандартів, вимог навчальних програм, та клінічної компетентності і задовольняти всім вимогам до професійної підготовки психотерапевтів, які можуть практикувати.

8.2. Навчальний проект та/або програма повинні бути складені за комплексним навчальним планом, бути грамотно організовані та проведені, і зберігати інтелектуально стимулюючу культуру. Випускники навчання повинні бути в змозі задовольнити високі професійні вимоги, у тому числі ті, які зазначені в керівних принципах АППУ.

8.3. Член Асоціації повинен усвідомлювати і нести відповідальність за рівень своєї власної компетенції, і якщо потреби пацієнта знаходяться поза компетенцією члена Асоціації, консультація повинна бути отримана

від інших кваліфікованих фахівців або спеціалістів відповідного напрямку, який має необхідні повноваження. Якщо член Асоціації ще знаходиться в рамках навчальних обмежень, але практикує (це стосується спостерігачів, ко-терапевтів, а також терапевтів, що проходять супервізії), він повинен повідомити про це клієнта.

Принцип 9. Соціальна відповідальність та публічні заяви

9.1. Членам Асоціації слід сприяти виконанню законів і соціальної політики, які діють в інтересах клієнтів/пацієнтів і сприяють психічному/психологічному здоров'ю в суспільстві.

9.2. Публічні заяви та виступи членів Асоціації не повинні містити невірних, оманних, хибних або неправдивих тверджень та інформації, невірних тлумачень фактів або заяв, які можуть ввести в оману через те, що в певному контексті лише частково розкриваються значимі факти. Це стосується також і повідомлень рекламного характеру.

9.3. Члени Асоціації, пов'язані з розробкою і просуванням психотерапевтичних технік, продуктів, книг та ін., які пропонуються для комерційного продажу, повинні докласти необхідних зусиль для того щоб упевнитись, що об'ява і реклама представлені в професійній, прийнятній з наукової точки зору, етичній інформативній формі.

Забезпечення принципів і стандартів професійної етики

Склад Етичної комісії АППУ формується та затверджується на Загальних зборах чи конференції, яка скликається Президією АППУ. До складу ЕК обов'язково входить Голова ЕК, Заступник голови ЕК та Секретар. Загальна кількість членів ЕК повинна становити не менше п'яти осіб. Засідання Етичної комісії відбувається раз на місяць.

Етичною комісією здійснюється забезпечення принципів і стандартів професійної етики АППУ. Етична комісія є органом,

покликаним забезпечувати захист інтересів пацієнта і психотерапевта, а також об'єктивний розгляд скарг на неетичну поведінку членів АППУ. Етична комісія АППУ розглядає скарги та апеляції згідно до процедури, встановленої в Положенні про розгляд скарг та апеляцій та в Статуті АППУ.

Етична комісія відповідає за організацію навчання членів АППУ та студентів згідно з положеннями Етичного Кодексу та використання етичних стандартів в конкретних терапевтичних та навчальних ситуаціях.

Положення про розгляд скарг та апеляцій

Отримані Президією АППУ в письмовій формі скарги реєструються та розглядаються протягом визначеного законодавством терміну, але не більше як один місяць. Скарги чи апеляції пацієнта / клієнта, члена Асоціації, або інших осіб скеровуються в Етичну комісію АППУ, Голові комісії та одному з членів ЕК на розгляд. Призначений відповідальний член ЕК АППУ разом з двома компетентними членами Асоціації (які не обов'язково є членами Етичної комісії) детально вивчають її. Вивчивши суть заяви, відповідальний член Етичної комісії знайомитися з відповідною документацією, яка має відношення до даного випадку і запрошує на бесіду заявника та члена Асоціації, стосовно якого написано звернення. Голова ЕК разом з запрошеними для розгляду заяви двома компетентними членами Асоціації заслуховує пояснення сторін та намагається досягти взаєморозуміння між ними. При виявленні грубого порушення етичних положень АППУ членом Асоціації, Етична комісія приймає рішення про адекватне стягнення згідно Етичного Кодексу асоціації.

Рішення Етичної комісії про стягнення

Після повного і неупередженого розгляду скарги та всіх наявних даних, представлених на слуханні, Етична комісія повинна прийти до остаточного рішення. Таким рішеннями може бути:

(а) Ухвалення неформальних (корекційних) заходів для вирішення проблеми.

(б) Тимчасове виключення з АППУ терміном до року.

(в) Повне виключення з АППУ.

При незгоді з рішенням Етичної комісії член Асоціації чи інший заявник має право оскаржити це рішення у письмовій заяві на ім'я голови Етичної комісії АППУ, який при потребі може доручити перегляд даної заяви Етичній комісії в іншому складі. Рішення виносяться на затвердження на чергових або позачергових Загальних зборах (конференції) АППУ.

Рішення Загальних зборів (конференції) приймаються простою більшістю від числа присутніх на Загальних зборах (конференції), відкритим або таємним голосуванням (за вибором).